

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องกระบวนการแก้ไขปัญหาคาใจความยากจนและกระจายรายได้โดยการบูรณาการ การเรียนการสอนกับการพัฒนา ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพบริบทชุมชนของ ประชาชนในภาคการเกษตร และสภาพปัญหาคาใจความยากจน (2) เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการ การเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาคาใจความยากจนและกระจายรายได้ของประชาชน และ (3) เพื่อติดตามและประเมินผลกระบวนการแก้ไขปัญหาคาใจความยากจนและกระจายรายได้ของ ประชาชนในภาคการเกษตร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยประยุกต์ใช้ ระเบียบวิธีเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ซึ่งคณะวิจัย ประกอบด้วย

1. คณาจารย์และนักศึกษาในโปรแกรมวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์

2. บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองตาว

3. ประชาชนในชุมชนตำบลหนองตาว อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์

3.1 กลุ่มผู้นำชุมชน

3.2 ประชาชนกลุ่มเป้าหมายซึ่งมีฐานะยากจน

4. ภาครัฐ ส่วนราชการ องค์กรภายนอกชุมชน ที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย ปรากฏดังนี้

ชุมชนตำบลหนองตาวเป็นชุมชนเก่าแก่ ประกอบด้วย 13 หมู่บ้าน คนจนส่วนใหญ่มี บ้านเรือนที่อยู่อาศัยในสภาพทรุดโทรม ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆมักจะมาจากระบบการซื้อขายแบบ เงินผ่อน ส่วนใหญ่มักประกอบอาชีพที่เป็นการรับจ้างแรงงานในภาคเกษตรกรรมส่วนใหญ่ ซึ่งมี รายได้ไม่แน่นอนเพราะขึ้นอยู่กับฤดูกาลและดินฟ้าอากาศ สภาพการเป็นหนี้ของคนจนในชุมชน ตำบลหนองตาวมักกู้ยืมเงินจากนายทุน นายจ้าง เพื่อใช้จ่ายในครอบครัว สำหรับการแก้ปัญหา หนี้สินของตัวชาวบ้านพบว่า มีลักษณะของการกู้เงินมาใช้หมุนเวียน โดยนำมาใช้หนี้เจ้าหนี้ราย ต่างๆแล้วทำการกู้ใหม่ จนกลายเป็นวัฏจักรของหนี้ในกลุ่มคนจน

จากการศึกษาสภาพบริบทในแต่ละด้านของชุมชนตำบลหนองตาว ทำให้ทราบถึงสภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชนตำบลหนองตาว โดยคณะผู้วิจัยและนักศึกษาโปรแกรมวิชา พัฒนาชุมชน ได้ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองตาวจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผน

แม่บทชุมชน โดยได้บูรณาการการเรียนการสอนกับการพัฒนาชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ในลักษณะของการเรียนแบบใฝ่รู้ หรือ Active Learning ซึ่งนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงในพื้นที่ภาคสนาม ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจต่อการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ทั้งนี้กระบวนการแก้ไขปัญหาความยากจนและกระจายรายได้ของประชานั้น เป้าหมายไม่ได้อยู่ที่การแก้ไขปัญหาความยากจนแต่เพียงอย่างเดียว แต่สิ่งที่สำคัญ คือ การเกิดกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มคนจนอันเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนา รายได้อย่างยั่งยืน และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ขององค์ความรู้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง สำหรับผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน มีดังนี้

1. เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
2. เกิดการพึ่งพาตนเอง
3. เกิดเครือข่ายคนจน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดการด้านการตลาด ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างครบวงจร
2. การสร้างกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการแก้ไขปัญหาความยากจน ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับยุทธวิธีในการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับคนจนอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างยั่งยืน